

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemindeki öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının betimsel değerlendirilmesi

Doç. Dr. Harun SÖNMEZ^a

^a Anadolu Üniversitesi, Açıköğretim Fakültesi, Eskişehir, Türkiye 26470

Özet

Öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesine yönelik olarak Açıköğretim Fakültesi İstatistik Bilgi Edinme ve Değerlendirme Birimi tarafından 2014-2015 öğretim yılından başlayarak düzenli olarak Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat ve İşletme Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin, bireysel ders çalışma yöntemlerine, büro memnuniyetine, çağrı merkezine, ders kitaplarına, demografik bilgilerine, deneme sınavlarına, e-kitap uygulamasına, e-öğrenme uygulamasına, e-seminer uygulamasına, konu anlatım videoları ve alıştırmaya sorularına, not verme sistemine, sınavlara, sesli kitap uygulamasına ve televizyon eğitim programlarına ilişkin görüşlerini belirlemek için anketler oluşturulmuştur. Anket sonuçları sistemden gelen diğer bilgilerle birleştirilerek sunulan kurumsal olanakların ve eğitim-öğretim programlarının geliştirilmesi planlanarak, yeni dersler ve programlar oluşturulmaktadır. Bu çalışmada 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 öğretim yılları Açıköğretim Sistemindeki, Açıköğretim Fakültesi, İktisat Fakültesi ve İşletme Fakültesinin birlikte ele alındığı genel anket sonuçları verilecektir. Betimsel bir araştırma tasarlandığı için fakülteler arasında ve fakültelerle genel sonuçlar arasında veya anketteki maddeler arasında ilişki bulucu bir analiz yapılmayacaktır. Karşılaştırmalar sadece verilen cevapların yüzdeleri üzerinden yapılacaktır.

Anahtar Sözcükler: Açık ve uzaktan öğretim, ders çalışma yöntemi, betimsel istatistik.

Abstract

In order to determine the opinions of the students, the Open Education Faculty Statistics Information Acquisition and Evaluation Unit regularly conducts surveys starting from 2014-2015 academic year. The questionnaires were designed to determine the opinions of the students on various topics such as individual study methods, bureau satisfaction, call center, textbooks, demographic information, e-book application, e-learning application, e-seminer application, video narration and exercise questions, grading system, examinations, audio book application and television training programs. The results of the survey are combined with other information from the system and new courses and programs are being created by planning the institutional facilities offered and the development of the education and training programs. In this study, the general survey results will be given for the Open Education System, Faculty of Economics, Faculty of Economics and Faculty of Business in 2014-2015, 2015-2016 and 2016-2017 academic years. Since a descriptive research design has been made, a correlational analysis will not be made between faculties and general outcomes or between the items in the questionnaire. Comparisons is given as percentage of answers in detail.

Keywords: Open and distance education, method of study, descriptive statistics.

Kaynak Gösterme

Sönmez, H. (2018). Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemindeki öğrencilerin ders çalışma alışkanlıklarının betimsel değerlendirilmesi. *AUAAd*, 4(2), 171-188.

Giriş

Bilgi, toplumsal değişimi büyük ölçüde etkileyen unsurların başında gelmektedir. Bilgi üretiminin hızla artıyor olması, toplumsal gelişimin de hızlı olması yönünde etki yaratmaktadır. Bilginin toplumları bu kadar hızlı etkilemesinin ve paylaşılabılır olmasının en önemli nedenleri olarak iletişim ve teknolojiadaki değişimler ve ilerlemeler gösterilebilir. Toplumla uyum sağlamak, hızla üretilen bilgiye ulaşmak, dünyayı anlamak ve kavramak, üretilen bilgiyi paylaşmak gibi konularla karşı karşıya kalan bireyler için bilgiyi almak, işlemek, kullanmak gibi bilgiyi nasıl işlemesi gerektiğini bilmesi yaşamsal bir probleme dönüşmüştür. Bilginin hızla ve sürekli yenilenmesiyle birlikte öğrenmenin de buna bağlı olarak değişmesi, öğrencilerin bilgiyi öğrenmek için ne yaptıkları ve nasıl ders çalıştıkları sorusunu akıllara getirmektedir.

Öğrenmenin sürekliliğinin sağlanması için öğrencinin çalışma alışkanlığı edinmiş olması gerekir. Başarıya ulaşmak için çalışma alışkanlığının yanında “doğru” seçilmiş çalışma alışkanlığının edinilmesi daha da önemlidir. Ancak en iyi öğrenme stiline ne olduğunun cevabı nasıl zor veriliyorsa, çalışma alışkanlığının nasıl doğru seçileceğinin de cevaplanması zordur. Burada önemli olan bireyin kendisine en uygun çalışma alışkanlığını seçmesi ve verimli ders çalışmayı gerçekleştirebilmesidir.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sisteminde öğrenim gören öğrencilerle yürütülen bu araştırma, uzaktan eğitiminde öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının nasıl olduğunu ve hangi uzaktan öğrenme materyaliyle ders çalıştıklarını belirlemek için yapılmıştır. Öğrencilere 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 öğretim yıllarında konuyla ilgili olan anket uygulanmıştır. Öğrenciler, uygulanmak istenen ankete Öğrenci Otomasyonunda oluşturulan Anket Sistemi üzerinden online ve gönüllülük esasına göre ulaşmışlardır.

Açıköğretim Sistemindeki, Açıköğretim Fakültesi, İktisat Fakültesi ve İşletme Fakültesinin birlikte ele alındığı 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 öğretim yılları genel anket sonuçları verilecektir. Betimsel bir araştırma tasarlandığı için fakülteler arasında ve fakültelerle genel sonuçlar arasında veya anketteki maddeler arasında ilişki bulucu bir analiz yapılmayacaktır. Karşılaştırmalar sadece verilen cevapların yüzdeleri üzerinden yapılacaktır.

Ders Çalışma

Öğrencinin çalışma alışkanlığı edinmiş olması öğretilir sürekliliğinin sağlanması için önemli bir konudur. Öğrencinin çalışma alışkanlığının olası yanında doğru seçilmiş çalışma alışkanlığının seçimi daha da önemlidir. Bireyin kendisini tanıması ve kendine uygun ders çalışma alışkanlığını oluşturmasıyla birlikte kişi verimli ders çalışmayı gerçekleştirebilecektir. Verimli ders çalışma becerisine sahip olmayan birey, gösterdiği çabanın ve harcadığı zamanın karşılığını alamayacaktır (Teker, 2002).

Küçükahmet (1987), öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını ve tutumlarını Türkiye’de ilk inceleyen kişidir. Küçükahmet çalışmasında Türkiye’de üniversite öğrencilerinin ders çalışmaya karşı duydukları istek düzeyinin düşük olduğunu, öğrencilerin çalışma alışkanlıklarını etkileyen çeşitli faktörler nedeniyle çalışma alışkanlıklarının, çalışma tutumlarından daha düşük olduğunu ve bu nedenle öğrencilerin, öğretmeni benimseme ve kabullenmesinin istenilen düzeyde olmadığını ifade etmiştir.

Öğrencilerin çoğunun zamanlarının büyük kısmını çalışmakla geçirdiğini, buna rağmen yeterince başarılı olamadıklarını ifade eden Kuzgun (1986), neden olarak öğrencilerin çalışma ve dinlenme zamanlarını iyi ayarlayamamaları, işe yarayacak ders çalışma tekniklerini iyi bilmemelerini göstermiştir.

Atılgan (1998), üniversite öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ile akademik başarılarının karşılaştırılması konulu araştırmasında, üniversite öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları, bu alışkanlıkların başarılarına nasıl yansıdığı ve başarılı öğrenciler ile başarısız öğrenciler arasında ders çalışma alışkanlığı bakımından istatistiksel olarak anlamlı bir fark olup olmadığı belirlenmeye çalışmıştır.

Verimli ders çalışma alışkanlıkları eğitiminin akademik başarı, akademik benlik kavramı ve çalışma alışkanlıklarına etkisi konulu çalışmasında Subaşı (2000), elde ettiği bulgulara göre, öğrencilerin akademik benlik kavramlarında anlamlı fark çıkmamasına karşın akademik başarılarına ilişkin farklılık deney grupları lehine çıkmıştır.

Öğrencilerin çalışma alışkanlıklarıyla başarıları arasında yapılan çalışmalarda doğrudan ilişki olduğu sonucuna ulaşılmıştır. Bowman ve Gowan öğrencilerin başarılı olmalarını planlı çalışma alışkanlığı kazanmış olmalarına bağlamaktadır. Knapp, biyoloji öğrencileri ile yaptığı çalışmada öğrencilerin çalışma yöntemleri ve sistemleri ile okul başarıları arasında oldukça yüksek ilişki bulmuştur (Küçükahmet, 2001).

Öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının fizik dersi akademik başarıları ile ilişkisinin belirlenmesi konulu araştırmasında Gazioğlu (2009), yapılan istatistiksel çalışmaların

neticesinde öğrencilerin ders çalışma alışkanlıkları ile fizik dersi akademik başarıları arasında olumlu yönde ancak düşük sayılabilecek bir ilişkinin olduğunu saptamıştır.

Gürsoy (2007), etkili, verimli çalışmak ve başarılı olmak için aşağıdaki kuralları sıralamıştır:

- Öğrenci kendine güvenmelidir , başarılı olacağına inanmalıdır.
- Rahat ve düzenli bir ders çalışma ortamı hazırlanmalıdır.
- Ders materyalleri çalışma ortamında kolayca ulaşılabilecek şekilde bulunmalıdır.
- Ders çalışırken başka olaylar düşünülmemeli, sadece o an yapılan çalışmaya yoğunlaşmalıdır.
- Ders çalışma esnasında tüm duyular öğrenmeyi kolaylaştıracak şekilde faal olmalıdır.
- Belli bir plan dahilinde çalışmaya özen göstermelidir.
- Çalışılan konunun ne kadar anlaşıldığına dair özdenetimler yapılmalıdır.
- Okuma hızının artırılmasına çalışılmalıdır.
- Uzun ve zor konuları bir seferde değil de parçalara bölerek çalışmak daha faydalı olacaktır.
- Derslerde öğrenilen bilgiler, mümkün olduğunca günlük yaşantımızda kullanılmalıdır.
- Öğrenilen bilgiler, ara sıra tekrar edilerek unutulması engellenmelidir.
- Başarısız olacağına dair yersiz endişe ve korkuya kapılmamalıdır.
- Öğrenmemiz için gerekli olan dikkat, aynı anda birden fazla uyarıcı ile karşılaşınca dağılmaktadır. Bu sebeple ders çalışırken aynı anda müzik dinleme, televizyon seyretme gibi faaliyetlere yer verilmesi, dikkati dağıtarak çalışılan konu üzerine yoğunlaşılmasını engelleyecektir.

Bu kurallardan hareketle, başarının artırması için sadece çok çalışmak yerine ders çalışmayla ilgili diğer husuları ve ortamları da gözönüne almak gerekmektedir sonucuna ulaşılmaktadır. Etkili çalışma içinde eğlenmeye, dinlenmeye ve sevdiklerinize zaman ayırmaya her zaman yer vardır (Baltaş, 1997).

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi ve Uzaktan Öğrenme

Türk Yükseköğretimini yeniden düzenleyen ve 6 Kasım 1981 tarihinde yürürlüğe giren 2547 sayılı kanunun 5. ve 12. maddeleri, Türk Üniversitelerine Sürekli ve Açıköğretim yapmak hakkını tanımıştır. Daha sonra bu görev bilimsel birikim, akademik deneyim, nitelikli insan kaynağı ve uluslararası standartlarda teknik/teknolojik altyapıya sahip olan Anadolu

Üniversitesine 20 Temmuz 1982'de çıkartılan 41 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile verilmiştir. Mevcut İletişim Bilimleri Fakültesi bünyesinden doğan Açıköğretim Sistemi böylece ülke düzeyinde uzaktan öğretim hizmeti ile görevlendirilmiştir.

Açıköğretim Sistemi 1993 yılında 496 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile günün eğitim gereksinimlerine göre yeniden yapılandı. İktisat ve İşletme programları dört yıllık İşletme ve İktisat Fakültelerine dönüştürüldü. Bu Kanun Hükmünde Kararnameye göre Açıköğretim Fakültesi ise, Açıköğretim Sistemi ile ilgili kitap, radyo-tv programları, bilgisayar, akademik danışmanlık, organizasyon, sınav ve her türlü öğrenci işleri gibi hizmetleri vermekle yükümlü kılınmış ve önlisans, lisans tamamlama, lisans ve her türlü sertifika programlarını yürütmekle görevlendirilmiştir.

2547 sayılı Yükseköğretim Kanununun 44. maddesi 6111 sayılı Kanunun 171. maddesi ile değiştirilmiştir. 44. maddede yapılan değişiklik ile Yükseköğretim Kurumlarında, öğretim faaliyetlerinin dönemlik olarak düzenlenmesi, ders saatleri ve öğrenciler için öngörülen diğer faaliyetler için gerekli çalışma saatleri göz önünde bulundurularak Yükseköğretim Kurulu Senatoları tarafından belirlenen ilkeler çerçevesinde ders kredilerinin hesaplanması hüküm altına alınmıştır. Yapılan yasal düzenleme nedeni ile Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakültelerindeki lisans ve önlisans düzeyinde yapılan eğitim-öğretimin dönemlik ve kredili sisteme göre yürütülmesini gerektirdiğinden 2011-2012 öğretim yılında Açıköğretim Fakültesinde daha önce dönemlik-kredili sistemde öğretim yapılan 7 önlisans programı ile birlikte toplam 19 lisans ve önlisans programında dönemlik-kredili sistemde eğitim-öğretim yapılmaya başlanmıştır.

2012-2013 öğretim yılında Açıköğretim, İktisat, İşletme Fakültelerinin yıllık mutlak sistemde eğitim-öğretim yapılan bölüm ve programlarının tamamı dönemlik-kredili sisteme geçirilmiştir.

Açıköğretim sisteminde dönemlik-kredili sisteme geçişle birlikte öğrencilere sunulan öğrenme ortamları yeniden tasarlandı. Açıköğretim Sisteminde temel öğretme-öğrenme aracı olan ders kitapları 1982 yılından beri Açıköğretim Sistemine göre ve öğrencinin kendi kendine öğrenmesini sağlayacak şekilde planlı ve örgütlü bir çalışma sonucunda hazırlanmaktaydı. Açıköğretim Sisteminde kullanılan ders kitapları dönemlik-kredili sisteme uyacak şekilde yeniden tasarlanıp yazıldı.

Açıköğretim Sistemindeki programlara kayıtlı öğrencilerin bireysel ders çalışma süreçlerini ve faaliyetlerini desteklemek amacıyla hazırlanmış bir öğrenme yönetim sistemi olan Açıköğretim e-Öğrenme Portalının kuruluş öyküsü 1999 yılına dayanmaktadır.

Öğrencilerin sınavlara hazırlık süreçlerini destekleyici çevrimiçi deneme sınavları uygulaması (e-sınav) ile temelleri atılan Açıköğretim e-Öğrenme Portalı, öğrenenlerin bireysel öğrenme ihtiyaçlarına odaklanmış yenilikçi e-öğrenme uygulamalarıyla zenginleştirilmiştir. 2010-2011 öğretim yılına gelindiğinde yararlanan kullanıcı sayısı ve sunduğu e-öğrenme hizmetleri açısından Açıköğretim e-Öğrenme Portalı Türkiye'nin en büyük eğitim portalı olarak değerlendirilmiştir (<https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/acikogretim-sistemi/acikogretim-sistemi-1>. Erişim:28.03.2018).

2016 Bahar döneminde Anadolium e-Kampüs Sistemi uygulamaya geçmiştir. e-Kampüs Sistemi, sadece öğrenme malzemelerinin birbirinden bağımsız olarak sunulduğu bir ortam değildir. Bu ortamda tüm malzemeler birbirleriyle ilişkili ve bütünleşik bir yapıda sunulmaktadır. Bu uygulamayla öğrenenlerin öğretim üyesiyle ve diğer öğrenenlerle etkileşime girebilmesi sağlanmıştır. Anadolu Üniversitesi bünyesinde, iletişim ve öğrenme teknolojilerine odaklanarak hazırlanan ANADOLUM e-Kampüs Sistemi; açık ve uzaktan öğrenme ortamlarını paket halinde birlikte sunan, modüler bir yapıya sahip, etkileşimi üst düzeye çıkaran ve öğrenenlerin yalnız olmadığını hissettirmeyi amaçlayan bir sistemdir. Sistemdeki bileşenler ele alındığında, en çok öne çıkanlar öğrenme yönetim sistemi ve öğrenme analitikleridir. Öğrenme analitikleri, malzemelerin kullanım sıklıklarını ve etkilerini belirleyerek sistemin daha verimli ve etkili olabilmesi için her yıl gerekli iyileştirmelerin yapılabilmesine olanak tanıyacaktır. Bunlara ek olarak, e-Kampüs Sistemi içerisinde planlanmış sosyal ağ yönetimi, sınav sistemi ve öğrenci destek sistemi ek bileşenler de yer almaktadır.

Sistem geliştirilirken paydaşların ihtiyaçlarını karşılamak üzere 4 farklı boyut belirlenmiştir. Bunlar; içerik, yönetim, değerlendirme ve iletişimdir. Sistemdeki tüm içeriklerin ve öğrenme malzemelerinin tek bir ortamda bütünleştirilmesi, yönetsel açıdan öğrenen-öğreten-idari personel performanslarını takip etmeyi, içeriklerin başarıya etkisini gözlemlemeyi ve özellikle etkileşimi artırmıştır.

Anadolium e-Kampüs öğrenme yönetim sisteminde öğretim elemanları ve öğrenenler arasında etkileşimi sağlamak için ünite içeriklerine tartışma forumları eklenmiştir. Bu forumlar derslerin sorumluları ve moderatörleri tarafından belirli kurallarla yönetilmektedir. Dersler altındaki her bir ünite için tasarlanan iki etkinlik Araştır-Bul ve Sor-Öğren olarak adlandırılmıştır.

Etkinliklerden birincisinde öğrenenler öğretim üyesinin ilgili konuda açtığı bir tartışmaya katılabilme olanağı bulmuştur. Her ünite için ders sorumlusu tarafından en az bir açık uçlu soru

sorulmuş ve öğrenciler de hafta boyunca bu konuya ilişkin kendi düşüncelerini belirtmiş ve diğer öğrenenlerin görüşlerini okuma olanağı bulmuştur. Her ünite bitiminde de sorunun cevabı ders sorumlusu tarafından sisteme yüklenmiştir.

İkinci etkinlik olan Sor-Öğren ise ünite içerikleri kapsamında öğrencilerin birbirleriyle forum ortamında yazışarak bilgi alış-verişi yaptığı ve ders moderatörünün de öğrenenler arasındaki etkileşimi izleyerek gerektiğinde geri bildirim verdiği etkinliktir. Bu etkinlikte bir öğrenen aklındaki soruyu diğer öğrenenlere sorabilecek ve onların sorduğu bir başka soruya da yanıt verebilecektir (<https://www.anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/ckfinder/aof/files/AOebulten14>. Erişim:28.03.2018).

Uzaktan eğitim uygulamalarında hangi kuramsal yaklaşım veya bileşenler dikkate alınırsa alınsın, uzaktan eğitim öğrencilerinin normal öğrencilere göre tek başına öğrenme zorunluluğu daha fazladır ve bu da uzaktan eğitim öğrencisinin birinci görevidir. Bu zor görev planlama, motivasyon, düzenli ve verimli ders çalışma ve öğrenme materyallerini analiz etme becerilerini gerektirir (Teker, 2002). Uzaktan eğitim öğrencisinin, bir bilgiyi kazanması, bunun varolan bilgilerle ilişkilerinin kurulması ve gerektiğinde hatırlanmasını kolaylaştıracak düşünce ve davranışlara sahip olması gerekir (Köymen, 1989). Bu becerilere sahip olmayan öğrencilerin hem ders başarıları hem de okul dışındaki yaşantıları olumsuz etkilenmektedir. Öğrenciler verimli ders çalışma yollarını beniseyerek bu olumsuz sonuçların etkilerinden kurtulabilirler. Özellikle uzaktan eğitimdeki öğrencilerin kendilerine özgü çalışma becerilerini geliştirmeleri ve kendilerine sunulan çeşitli uzaktan öğretim ders materyallerine göre stratejiler belirlemelidir.

Yöntem

Araştırma Modeli

Bir eğitim kurumunun niteliğinin artırılabilmesi için paydaşlarının beklentileri ve kuruma ilişkin algılarının belirlenmesi gerekir. Eğitim kurumlarının paydaşları içinde en önemli girdi olarak kabul edilen öğrencilerin önemli bir yeri vardır. Öğrenci beklenti ve algılarının belirlenmesi, onlara sunulan kurumsal olanakların ve eğitim-öğretim programlarının geliştirilmesine katkı sağlamaktadır. Bu nedenle, mezunları doğrudan toplumsal yaşama meslek sahibi yetişkin bireyler olarak katılan yükseköğretim kurumlarında öğrencilerin üniversiteyle öğrenim gördükleri fakülte ve programlara ilişkin beklentilerinin belirli aralıklarla analizinin yapılması gerekmektedir.

Öğrencilerin görüşlerinin belirlenmesine yönelik olarak Açıköğretim Fakültesi İstatistik Bilgi Edinme ve Değerlendirme Birimi tarafından 2014-2015 öğretim yılından başlayarak düzenli olarak Anadolu Üniversitesi Açıköğretim, İktisat ve İşletme Fakültelerinde öğrenim gören öğrencilerin, bireysel ders çalışma yöntemlerine, büro memnuniyetine, çağrı merkezine, ders kitaplarına, demografik bilgilerine, deneme sınavlarına, e-kitap uygulamasına, e-öğrenme uygulamasına, e-seminer uygulamasına, konu anlatım videoları ve alıştırmaya sorularına, not verme sistemine, sınavlara, sesli kitap uygulamasına ve televizyon eğitim programlarına ilişkin görüşlerini belirlemek için anketler oluşturulmuştur. Anketler gönüllülük esasına dayanılarak öğrencilere uygulanmaktadır.

Anket sonuçları sistemden gelen diğer bilgilerle birleştirilerek sunulan kurumsal olanakların ve eğitim-öğretim programlarının geliştirilmesi planlanarak, yeni dersler ve programlar oluşturulmaktadır.

Çalışmada 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 öğretim yılları Açıköğretim Sistemindeki, Açıköğretim Fakültesi, İktisat Fakültesi ve İşletme Fakültesinin birlikte ele alındığı genel anket sonuçları verilecektir. Betimsel bir araştırma tasarlandığı için fakülteler arasında ve fakültelerle genel sonuçlar arasında veya anketteki maddeler arasında ilişki bulucu bir analiz yapılmayacaktır. Karşılaştırmalar sadece verilen cevapların yüzdeleri üzerinden yapılacaktır.

Evren ve Örneklem

Çalışmanın evreni olarak üç farklı öğretim yılı ele alınacağı için üç farklı evren söz konusu olacaktır. 2014-2015 öğretim yılı, 2015-2016 öğretim yılı ve 2016-2017 öğretim yılı bahar dönemlerinde Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sisteminde öğrenim gören aktif öğrenci sayıları sırasıyla 1.383.493, 1.439.186 ve 1.378.358'dir. (<https://www.anadolu.edu.tr/universitemiz/sayilarla-universitemiz/ogrenci-sayilari>.

Erişim:28.03.2018). 2014-2015 öğretim yılı bahar dönemindeki aktif 1.383.493 öğrencinin 666.069'u Açıköğretim Fakültesine, 347.843'ü İktisat Fakültesine ve 369.581'i de İşletme Fakültesine kayıtlı öğrencilerdir. 2015-2016 öğretim yılı bahar dönemindeki aktif 1.439.186 aktif öğrencinin 688.616'sı Açıköğretim Fakültesine, 396.597'si İktisat Fakültesine ve 353.973'ü de İşletme Fakültesine kayıtlı öğrencilerdir. 2016-2017 öğretim yılı bahar dönemindeki aktif 1.366.962 aktif öğrencinin 716.645'i Açıköğretim Fakültesine, 344.300'ü

İktisat Fakültesine ve 306.017'si de İşletme Fakültesine kayıtlı öğrencilerdir. Çalışmanın örneklemini belirlemek için tabakalı örneklemede orantılı dağıtım yöntemi uygulanacaktır. Tabakalı örneklemede orantılı dağıtım yöntemi, evrenin araştırmanın konusunu oluşturan bir ya da daha fazla değişken bakımından çeşitli alt gruplara bölünmesi ve her bir alt gruptan ayrı ayrı örneklem çekilmesi şeklinde uygulanır. Buradaki her alt grup tabaka adını almaktadır. Tabakaları oluşturan birimler kendi içlerinde incelenen değişken yönünden ortak özelliklere sahip olmakla birlikte, diğer tabakalardaki birimlerden belirgin biçimde farklılık göstermelidir. Ayrıca, evrende yer alan tüm birimler tek bir tabakada yer alacak ve hiç bir evren birimi dışarıda kalmayacak biçimde tabakalanmalıdır. Bu durumda her bir tabaka ayrı ayrı evrenlermiş gibi düşünülerek, bu tabakalara en uygun örnekleme yöntemi uygulanabilir (Sönmez, 2009). Açıköğretim Sisteminde, Açıköğretim, İktisat ve İşletme Fakülteleri birer tabaka olarak ele alındığında tabakalı örneklemede orantılı dağıtım yönteminde evren parametreleri (ortalama ve standart sapma) ve maliyet bilinmediğinden aşağıdaki eşitlikle örneklem hacmi hesaplanabilir.

$$n = \frac{(t_T^2 PQ) / d^2}{1 + \frac{1}{N} \left(\frac{t_T^2 PQ}{d^2} - 1 \right)}$$

Yukarıdaki eşitlik evren içinden belirlenecek toplam örneklem miktarıdır. (Belli özelliğe sahip birimler oranı tahmini (p) için örneklem hacmi eşitliği. P=0,5 varsayımı kullanılmıştır.) Bu eşitlikte;

t_T : 1,9604 (%5 anlam düzeyindeki tablo değeri)

d : 0,01 (Tahminin hoşgörüsü miktarı, güven aralığındaki (+), (-)'li kısım)

P : 0,5 (En büyük örneklem hacmini belirlemek için oranlar)

Q : 0,5 (En büyük örneklem hacmini belirlemek için oranlar)

N : 1.439.186 (Açıköğretim, İktisat ve İşletme Fakültelerindeki toplam aktif öğrenci sayısıdır.)

Orantılı dağıtım yöntemi ile her bir fakültenin örneklem hacmi (n_h) tabakalara dağıtılmıştır. Bu işlem için aşağıdaki eşitlikten yararlanılmıştır.

$$n_h = n \frac{N_h}{N}$$

Bu eşitlikte;

n_h : Örneklem hacmi hesaplanacak fakülteyi

N_h : Örneklem hacmi hesaplanacak fakültenin evren miktarını

n : Evren içinden belirlenecek toplam örneklem miktarını

N : Evren miktarını

gösterir.

Veri Analizi

Çalışmada 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 öğretim yılları Açıköğretim Sistemindeki, Açıköğretim Fakültesi, İktisat Fakültesi ve İşletme Fakültesinin birlikte ele alındığı genel anket sonuçları verilecektir. Açıköğretim Sisteminde yer alan fakültelerin ayrı ayrı değerlendirildiği anket sonuçları ise sonrasında verilecektir. Betimsel bir araştırma tasarlandığı için fakülteler arasında ve fakültelerle genel sonuçlar arasında veya anketteki maddeler arasında ilişki bulucu bir analiz yapılmayacaktır. Karşılaştırmalar sadece verilen cevapların yüzdeleri üzerinden yapılacaktır.

Bulgular ve Yorumlar

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 öğretim yılları bahar döneminde öğrenim gören aktif öğrenciler arasından tabakalı örneklemede orantılı dağıtım yöntemine göre seçilen sırasıyla 4.927, 2.534 ve 9.548 aktif öğrenciye ders çalışma ile ilgili anket uygulanmıştır. Demografik bilgileri dağılımı Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1 <i>Öğrencilerin Demografik Bilgileri Dağılımı</i>			
Öğretim Yılı	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Cinsiyet	Yüzde (%)	Yüzde (%)	Yüzde (%)
<i>Kadın</i>	55,0	56,0	34,0
<i>Erkek</i>	45,0	44,0	66,0
Toplam	100,0	100,0	100,0
Çalışma durumu	Yüzde (%)	Yüzde (%)	Yüzde (%)
<i>Çalışmıyor</i>	24,4	20,0	28,2
<i>Çalışıyor</i>	62,3	78	70,3
<i>Emekli</i>	1,3	2,0	1,5
Toplam	100,0	100,0	100,0
Bilgisayar kullanma düzeyi	Yüzde (%)	Yüzde (%)	Yüzde (%)
<i>Hiç kullanmadım</i>	0,4	1,0	1,3
<i>Başlangıç düzeyi</i>	5,3	2,0	6,6
<i>Orta düzeyi</i>	53,8	56,0	55,0
<i>İleri düzey</i>	40,5	41,0	37,1
Toplam	100,0	100,0	100,0
İnternet erişim durumu	Yüzde (%)	Yüzde (%)	Yüzde (%)
<i>Erişim imkanı yok</i>	1,1	1,0	2,3
<i>Sadece evden</i>	23,6	17,0	17,5
<i>Sadece iş yerinden</i>	9,0	8,0	5,3
<i>Hem evden hem iş yerinden</i>	43,6	48,0	38,7
<i>Sadece internet kafeden</i>	2,6	1,0	1,5
<i>Mobil internet</i>	20,1	25,0	34,7
Toplam	100,0	100,0	100,0
İnternet kullanım amacı	Yüzde (%)	Yüzde (%)	Yüzde (%)
Bilgi edinme	44,8	42,0	41,4
İletişim	24,9	12,0	13,9
Eğitim/araştırma	11,5	29,0	24,4
Alışveriş	10,0	0,2	0,9
Eğlence/sohbet	3,8	1,8	2,6
Gazete/dergi okuma	2,4	2,0	2,2
Banka işlemleri	1,9	3,0	3,6
Sosyal ağları kullanma	0,7	10,0	11,2
Toplam	100,0	100,0	100,0

Tablo 1 incelendiğinde 2014-2015 ve 2015-2016 öğretim yıllarında Kadın öğrencilerin ankete daha fazla katılım sağladığı görülmektedir. Ankete cevap veren öğrencilerin çalışma durumunun öğretim yıllarına göre farklılık gösterdiği bunun sebebinin örnekleme giren öğrencilerin durumlarından kaynaklandığı söylenebilir. Cevaplayıcıların İnternet erişim durumlarının ise her öğretim yılında artış gösterdiği ve mobil İnternet kullanımının artış yönünde bir gelişme gösterdiği gözlenmektedir. İnternet kullanım amacı sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde ise bilgi edinme amacıyla kullanımın azalma, sosyal ağ için İnterneti kullanmanın ise artış yönünde olduğu söylenebilir.

Öğrencilerin ders çalışmaya başlamadan önce kitabın başlangıcındaki “Kullanım Kılavuzu”nu okuyarak burada yazılanlara dikkat edip etmediklerine göre görüş dağılımı Tablo 2’de verilmiştir.

Tablo 2 Kitabın Başlangıcındaki “Kullanım Kılavuzu”nu Okuma Durumu Dağılımı			
Öğretim Yılı	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Kitabın başlangıcındaki “Kullanım Kılavuzunu” okuyor musunuz?	Yüzde (%)	Yüzde (%)	Yüzde (%)
<i>Hiç</i>	23,5	31,0	18,0
<i>Çok az</i>	18,3	16,0	15,0
<i>Ara sıra</i>	27,8	21,0	27,3
<i>Çoğunlukla</i>	21,7	22,0	24,7
<i>Tam olarak</i>	8,7	10,0	15,0
Toplam	100,0	100,0	100,0

Tablo 2’de verilen kitabın başındaki “Kullanım Kılavuzu”nu okuma durumu dağılımı incelendiğinde öğretim yılları itibariyle hiç okumama durumunun azaldığı ve tam olarak okuma durumunun ise artışta olduğu gözlemlenmiştir.

Öğrencilerin ders çalışma disiplinine ilişkin görüşlerinin dağılımı ise Tablo 3’te sunulmuştur.

Tablo 3 Ders Çalışma Durumu Dağılımı			
Öğretim Yılı	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Derslerinize nasıl çalışırsınız?	Yüzde (%)	Yüzde (%)	Yüzde (%)
<i>Genellikle plan yapmam</i>	27,7	27,0	29,7
<i>Genellikle plan yaparım</i>	32,2	35,0	36,8
<i>Plan yaparım ancak her zaman bu planlara uymam</i>	40,1	38,0	33,5
Toplam	100,0	100,0	100,0

Ders çalışma durumu dağılımı tablosunda öğrencilerin derslerine genellikle plan yaparak çalıştıkları görüşmüştür. Ancak ders çalışma için yaptıkları planlara uymadıkları da ağırlık kazanmıştır.

Dersin ana öğrenme materyali olan kitap dışında çeşitli kuruluşlarca hazırlanan Açıköğretim sınavlarına hazırlık ve yardımcı ders kitaplarından yararlanıp yararlanmadığı öğrencilere sorulduğunda Tablo 4'teki dağılım elde edilmiştir.

Tablo 4 <i>Çeşitli Kuruluşlarca Hazırlanan Açıköğretim Sınavlarına Hazırlık ve Yardımcı Ders Kitaplarından Yararlanma Durumu Dağılımı</i>			
Öğretim Yılı	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Çeşitli kuruluşlarca hazırlanan Açıköğretim sınavlarına hazırlık ve yardımcı ders kitaplarından yararlanıyor musunuz?	Yüzde (%)	Yüzde (%)	Yüzde (%)
<i>Hiç yararlanmıyorum</i>	35,0	35,0	28,5
<i>Ara sıra yararlanıyorum</i>	36,3	35,0	43,6
<i>Sürekli yararlanıyorum</i>	28,7	30,0	27,9
Toplam	100,0	100,0	100,0

Tablo 4 incelendiğinde öğrencilerin çeşitli kuruluşlarca hazırlanan Açıköğretim sınavlarına hazırlık ve yardımcı ders kitaplarından ara sıra yararlanma durumunun öğretim yılları itibariyle artışta olduğu görülmüştür.

Yardımcı ders kitaplarından yararlanan öğrencilerin bu yardımcı ders kitaplarından yararlanmalarındaki nedenlerin dağılımı Tablo5'te yer almaktadır.

Tablo 5 <i>Yardımcı Ders Kitabından Yararlananların En Önemli Yarar Sağladığı Durum Dağılımı</i>			
Öğretim Yılı	2014-2015	2015-2016	2016-2017
Yardımcı ders kitaplarından yararlanıyorsanız en önemli yararlanma nedeniniz nedir?	Yüzde (%)	Yüzde (%)	Yüzde (%)
<i>Ünite anlatımının sade ve anlaşılır olması</i>	13,4	11,3	9,5
<i>Ünite anlatımında sadece önemli noktalara yer verilmesi</i>	7,5	7,2	4,4
<i>Tek kitapta birden fazla dersin toplanmış olması</i>	5,1	6,0	4,5
<i>Sınava hazırlayıcı olması</i>	10,2	10,2	10,3
<i>Geçmiş yıllarda çıkan soruların kitapçık halinde olması</i>	10,4	13,7	12,0
<i>Farklı tipte soruların olması</i>	4,9	4,7	6,3
<i>Ünite sonunda deneme sorularının olması</i>	5,7	5,7	6,5
<i>Ünite ile ilgili çözümlü soruların olması</i>	15,2	13,3	12,3
<i>Ünitelerin kısa özetinin olması</i>	27,6	27,9	34,2
Toplam	100,0	100,0	100,0

Tablo 5’te yardımcı ders kitaplarından yararlananların en önemli yararlanma nedeni olarak üç öğretim yılında da “Ünitelerin kısa özetinin olması” seçeneğini benimsedikleri görülmektedir. Bu seçenek öğretim yıllarına göre artış yönünde kendini göstermektedir.

Tablo 6’da Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi tarafından öğrencilere sunulan ders çalışma öğretim tekniklerine göre hazırlanmış ürünlerin kullanımına ilişkin öğrenci görüş dağılımları verilmiştir. Öğrenciler bu soruya “Evet” veya “Hayır” seçeneklerinden birini kullanarak vermişlerdir.

Tablo 6 <i>Ders Çalışma Öğretim Tekniklerine Göre Hazırlanmış Ürünlerin Kullanımı Durum Dağılımı</i>			
Öğretim Yılı	2014-2015	2015-2016	2016-2017
En çok hangi ders çalışma öğretim tekniklerine göre hazırlanmış ürünleri kullanıyorsunuz?	Yüzde (%)	Yüzde (%)	Yüzde (%)
Üniteyi okuma	87,6	78,1	72,1
e-Öğrenme hizmetlerindeki deneme sınavlarını uygulama	19,6	41,8	28,6
e-Öğrenme hizmetlerindeki alıştırmaya sorularında yer alan uygulamalardan yararlanma	16,9	34,5	26,3
e-Kitap okuma	13,2	18,2	20,8
e-Öğrenme hizmetlerindeki konu anlatım videolarını izleme	9,5	24,6	18,9
e-Seminer hizmetlerindeki soru çözümlerinden yararlanma	8,4	19,1	16,6
e-Seminer hizmetlerindeki ders anlatımından yararlanma	4,8	12,3	10,8
e-Öğrenme hizmetlerindeki sesli kitabı dinleme	3,7	8,7	10,0
Ünite ile ilgili TV programlarını izleme	7,2	8,2	9,9
e-Öğrenme hizmetlerindeki sesli kitap uygulamasından yararlanma	2,7	6,4	7,0
Akademik danışmanlık etkinliklerine katılma	2,7	3,5	4,4
e-Öğrenme hizmetlerindeki danışmanlık hizmetlerinden yararlanma	1,5	3,0	3,9

Yukarıdaki tablo incelendiğinde öğretim yılları itibariyle öğrencilerin en çok “Üniteyi okuma” alışkanlığının olduğu görülmüştür. Öğrencilerin en az tercih ettiği ders çalışma tekniği kullanım oranı ise “e-Öğrenme hizmetlerindeki danışmanlık hizmetlerinden yararlanma” olmuştur.

Sonuçlar

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sisteminde 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 öğretim yıllarında öğrenim gören öğrencilerle yürütülen bu araştırmanın sorularına öğrenciler, Öğrenci Otomasyonunda oluşturulan Anket Sistemi üzerinden online ve gönüllülük esasına göre cevap vermişlerdir.

Çalışmada 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 öğretim yılları Açıköğretim Sistemindeki, Açıköğretim Fakültesi, İktisat Fakültesi ve İşletme Fakültesinin birlikte ele alındığı genel anket sonuçları verilmiştir. Betimsel bir araştırma tasarlandığı için fakülteler arasında ve fakültelerle genel sonuçlar arasında veya anketteki maddeler arasında ilişki bulucu bir analiz yapılmamıştır. Karşılaştırmalar sadece verilen cevapların yüzdeleri üzerinden yapılmıştır.

Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Sistemi 2014-2015, 2015-2016 ve 2016-2017 öğretim yılları bahar döneminde öğrenim gören aktif öğrenciler arasından tabakalı örneklemede orantılı dağıtım yöntemine göre seçilen sırasıyla 4.927, 2.534 ve 9.548 aktif öğrencinin ders çalışma ile ilgili araştırma bulgularına göre,

1. 2014-2015 ve 2015-2016 öğretim yıllarında Kadın öğrencilerin ankete daha fazla katılım sağladığı görülmüş, öğrencilerin çalışma durumunun öğretim yıllarına göre farklılık gösterdiği bunun sebebinin farklı öğretim yıllarında farklı öğrencilerin örnekleme girmesinden kaynaklandığı söylenebilir. Öğrencilerin İnternet erişimlerinin her öğretim yılında artış gösterdiği ve mobil İnternet kullanımının artış yönünde bir gelişme gösterdiği gözlenmiştir. İnternet kullanım amacı sorusuna verilen cevaplar incelendiğinde ise bilgi edinme amacıyla İnterneti kullanımda azalma, sosyal ağ için İnterneti kullanmanın ise artış yönünde olduğu sonucuna,
2. Ankete cevap veren öğrencilerin kitabın başındaki “Kullanım Klavuzu”nu okuma durumu dağılımı incelendiğinde öğretim yılları itibariyle hiç okumama durumunun azaldığı ve tam olarak okuma durumunun ise artışta olduğu sonucuna,
3. Ders çalışma durumu dağılımında öğrencilerin derslerine genellikle plan yaparak çalıştıkları görüşmüştür. Ancak ders çalışma için yaptıkları planlara uymadıkları da ağırlık kazandığı sonucuna,
4. Dersin ana öğrenme materyali olan kitap dışında çeşitli kuruluşlarca hazırlanan Açıköğretim sınavlarına hazırlık ve yardımcı ders kitaplarından yararlanıp yararlanmadığı öğrencilere sorulduğunda ara sıra yararlanma durumunun öğretim yılları itibariyle artışta olduğu sonucuna,

5. Yardımcı ders kitaplarından yararlananların en önemli yararlanma nedeni olarak üç öğretim yılında da “Ünitelerin kısa özetinin olması” seçeneğini benimsedikleri görülmüş, bu seçenek öğretim yıllarına göre artış yönünde kendini gösterdiği sonucuna,
6. Öğretim yılları itibariyle öğrencilerin en çok “Üniteyi okuma” alışkanlığının olduğu, öğrencilerin en az tercih ettiği ders çalışma tekniği kullanım oranının ise “e-Öğrenme hizmetlerindeki danışmanlık hizmetlerinden yararlanma” olduğu sonucuna ulaşılmıştır.

Kaynakça

- Atılğan, M. (1998). *Üniversite öğrencilerinin ders çalışma alışkanlıkları ile akademik başarılarının karşılaştırılması*. Yüksek lisans tezi, Gaziantep Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Baltaş, A. (1997). *Stres altında ezilmeden öğrenmede ve sınavlarda üstün başarı*. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- Gazioğlu, G. (2009). *Öğrencilerin çalışma alışkanlıklarının fizik dersi akademik başarıları ile ilişkisinin belirlenmesi*. Yüksek lisans tezi, Gazi Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Köymen, Ü. (1989). *Açıköğretim sistemi öğrencileri ile geleneksel yükseköğretim öğrencilerinin öğrenme ve ders çalışma stratejilerinin karşılaştırılması*. Yayınlanmamış araştırma raporu. Adana: Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi.
- Kuzgun, Y. (1986). *Rehberlik ve psikolojik danışma*. Ankara: ÖSYM Yayınları.
- Küçükahmet, L. (1987). *Öğrencilerin çalışma alışkanlıkları ve tutumları*. Ankara: Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Fakültesi Yayınları.
- Küçükahmet, L. (2001). *Öğretim ilke ve yöntemleri*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Sönmez, H. (Eds) (2009). *Biyostatistik*. Eskişehir: Anadolu Üniversitesi Yayını No: 1952, Açıköğretim Fakültesi Yayını No: 1013.
- Subaşı, G. (2000). Verimli ders çalışma alışkanlıkları eğitiminin akademik başarı, akademik benlik kavramı ve çalışma alışkanlıklarına etkisi. *Eğitim ve Bilim*, 25 (117), 50-60.
- Teker, N. (2002). Uzaktan eğitim öğrencilerinin ders çalışma stratejilerinin karşılaştırılması. *Eğitim Bilimleri ve Uygulama*, 1 (1), 49-66.
- <https://www.anadolu.edu.tr/acikogretim/acikogretim-sistemi/acikogretim-sistemi-1>.
Erişim:28.03.2018
- <https://www.anadolu.edu.tr/uploads/anadolu/ckfinder/aof/files/AOebulten14.pdf>.
Erişim:28.03.2018
- <https://www.anadolu.edu.tr/universitemiz/sayilarla-universitemiz/ogrenci-sayilari>.
Erişim:28.03.2018

Yazar Hakkında

Doç. Dr. Harun SÖNMEZ

Anadolu Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesinde İstatistik lisans eğitimini tamamladıktan sonra Anadolu Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsünde yüksek lisans ve doktorasını tamamladı. 1995-2013 yıllarında Anadolu Üniversitesi Fen Fakültesinde görev yaptı. 2013 yılında Açıköğretim Fakültesinde görev yapmaya başladı. Anadolu Üniversitesi İstatistik Bilgiler Birimi yöneticiliğinin yanı sıra Açıköğretim Fakültesinde İstatistik Bilgi Edinme ve Değerlendirme Birimi ve Engelli Öğrenciler Destek Birimi Yöneticiliğini 2015 yılından beri yürütmektedir.

Posta adresi: Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Kat:7 Eskişehir
Tel (İş): +90 222 335 05 80
Eposta: hsonmez@anadolu.edu.tr